

DOI: 10.7596/taksad.v6i2.682

Citation: Kurt, B. (2017). Türk Soylu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Sözlü Anlatım Çalışmalarının “Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği”ne Göre Analizi: Gagauz Örneği. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(2), 358-384. doi:http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i2.682

Türk Soylu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Sözlü Anlatım Çalışmalarının “Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği”ne Göre Analizi: Gagauz Örneği*

Analysis of Turkic Students Verbal Expression Studies in Turkey Turkish Language by “Speaking Skill Assessment Scale”

Berker Kurt¹

Abstract

In this study, the situation of the Turkic students’ verbal expressions of Turkey Turkish was evaluated with the special action of Gagauz Turks. The research findings reveal that Gagauz Turks depend on their mother language in terms of word choice, pronunciation, emphasis and sentence structure in verbal expressions. The similarity between Gagauz Turkish and Turkey Turkish is the main determinant for this situation. Research findings show that if the students were not to comprehend the similarities between the two languages this would have a negative impact on the verbal expression of Turkey Turkish. Therefore, as a result of the research, it is concluded that in order to improve the speaking ability of Turkey Turkish in teaching Turkic, it is necessary to take into account the mother language features that the target language has and to plan teaching accordingly.

Keywords: Turkic, Gagauz Turks, Turkish teaching, Speaking skill.

Öz

Bu çalışmada Türk soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi sözlü anlatımlarındaki durumları Gagauz Türkleri özelinden hareketle değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, Gagauz Türklerinin sözlü anlatımlarında sözcük seçimi, telaffuz, vurgu ve cümle yapısı açısından ana dillerine bağlı kaldıklarını ortaya koymaktadır. Bu durumun oluşmasında Gagauz Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki benzerlik önemli bir etkidir. Araştırma bulguları, öğrencilerin iki dil arasındaki benzerlik ve farklılıkları yeterince kavrayamamış olmalarının Türkiye Türkçesi sözlü anlatımlarını olumsuz olarak etkilediğini göstermektedir. Dolayısıyla, araştırma sonucunda, Türkiye Türkçesinin Türk soylulara öğretiminde konuşma becerisinin geliştirilmesi için hedef kitlenin sahip olduğu ana dil özelliklerinin göz önünde tutulması ve öğretimin buna göre planlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk soylular, Gagauz Türkleri, Türkçe öğretimi, Konuşma becerisi.

* Bu makale, Prof. Dr. Necati Demir danışmanlığında hazırlanan *Moldova Cumhuriyeti Gagauz Yeri Özerk Bölgesinde Türkiye Türkçesi Öğretimi* başlıklı doktora tezinin verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

¹ Eötvös Lorand University (ELTE), Türkoloji Bölümü, Hungary. E mail: berkerbudapest@gmail.com

1. Giriş

Türkiye Türkçesi öğretiminin hedef kitlelerinden biri, Türkiye sınırları dışında kendi vatanlarında, kendi devletlerinin veya başka bir devletin hâkimiyeti altında yaşayan Türklerden oluşan ve “Türk soylular” olarak adlandırılan gruptur (Duman, 2003, s. 151). Kara (2010, s. 673) bu grubu “Türk soylu yabancılar” olarak adlandırmış ve tasnifi şöyle yapmıştır:

a. Orta Asya’dan (Rusya’ya bağlı topluluklardan veya bağımsız Türk Cumhuriyetlerinden) gelenler: Kırgız, Kazak, Türkmen, Ahıska, Tatar Türkü vb. ile Doğu Türkistan’dan gelen Uygurlar, Afganistan’dan gelen Özbekler ve Türkmenler.

b. Balkanlardan gelenler: Bulgaristan, Romanya, Bosna, Arnavutluk, Kosova vb. Türk soylular.

c. Orta Doğu’dan gelenler: Irak, İran, Suriye, Lübnan, Ürdün vb. Türk soylular.

Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretimi faaliyetlerine 1991 yılında Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla birlikte birliği oluşturan Türk cumhuriyetlerinin ardı ardına bağımsızlıklarını ilan etmelerinden kısa süre sonra başlanmıştır. Türkçe konuşan kardeş devletlerin ortaya çıkması ve Türkiye’nin ekonomik ve siyasi alandaki gelişimi ile Türkçe, dünyada itibar kazanmış ve Türkçe öğrenmeye olan talep de artmıştır (Kara, 2010, s. 662). Türk diline gösterilen talep karşısında, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin devlet politikası olarak ele alınmaması, yabancılar Türkçe öğretimi yapabilecek yeterli eleman ve konu uzmanının bulunmaması, geliştirilmiş yeterli dil materyallerinin olmaması gibi nedenlerle Türkiye Türkçesinin yabancı dil olarak öğretimi sürecine hazırlıksız yakalandığımız söylenebilir (Yıldız ve Tunçel, 2012, s. 117).

Türk cumhuriyetlerinin bağımsızlık sürecinden günümüze kadar, soydaşlarımıza Türkiye Türkçesi öğretiminde yenilikler ve gelişmeler olsa da öğretimin yabancı dil öğretimi yöntem, teknik ve materyalleriyle yapıldığı bir gerçektir. Bu da Türkçenin temel yapısına ana dili seviyesinde vakıf olanlarla Türkçeyle ilk defa karşılaşanların aynı sınıf ortamında aynı eğitime ve sınava tabi tutulmalarına neden olmaktadır (Taştekin, 2015, s. 49). Köken dili Türkçe olan bireylere yapılan Türkçe öğretimi “yabancı dil öğretimi” olarak nitelemek, bazı toplum dilbilimsel verilerin desteklemesine rağmen hoş değildir (Yağmur, 2013, s.183).

2. Türkiye Türkçesinin Türk Soylulara Öğretiminde Konuşma Becerisi

Türk soyluların Türkiye Türkçesi konuşma becerilerinin gelişimini iki farklı noktada değerlendirmek gerekir. İlk olarak Türkçenin genel dil yapısına ve Türk kültürüne aşina olan soydaşlarımız için bu durumun kolaylık sağladığı bir gerçektir. Çağdaş Türk lehçelerinde;

1. Fiillerin neredeyse tamamı bazı ses farklılıkları dışında ortaktır.

2. Zamirlerin hepsi aynıdır. Sadece birinci teklik kişi zahirinde /b/ ~ /m/ değişimi görülür. Ancak, Türk dilli halklar arasında *men*’in *ben* anlamına geldiğini, *ben*’in de *men* anlamında kullanıldığını hemen hemen herkes bilmektedir. Zamirlerin çekimlerinde farklılıklar vardır, ancak cümlenin bağlamından anlamı çıkarmak mümkündür.

3. Sayı adlarımız ortaktır. Bütün Türk halkları aynı sayı adlarını kullanmaktadır. Milyona kadar olan sayı adları da Türkçe kökenlidir. Milyon, milyar gibi sayı adları yabancı kaynaklı olmakla birlikte bütün lehçelerde bu alıntı kelimeler kullanılmaktadır. şu halde Türkçe kökenli olsun alıntı olsun bütün sayı adları ortaktır. Diğer kelimelerde olduğu gibi sayı adlarında da lehçelere göre birtakım ses değişmeleri vardır.

4. Ağız, burun, kulak, dil, diş, sa  gibi organ adları Türkçe kökenlidir. Bazı lehçelerdeki ses değişmeleri kelimelerin anlaşılmasına engel değildir.

5. Coğrafya adları bütün lehçelerde ortaktır. Bu kelimelerde de birtakım ses değişiklikleri vardır, ancak bunlar da anlaşmaya engel değildir. Biraz dikkat ve gayretle bu kelimelerin anlamları çıkarılabilir.

6. Türk dillerinin hemen hepsinin sözcük yapısı basit ve türemiş olabilir. Renk adlarımız ortaktır: ak, kara, sarı, al, kıvıl... Bazıları lehçelerin genel ses özellikleri sebebiyle değişikliklere uğrar: yeşil ~ jasıl ~  aşıl.

7. *Kim, ne, kan a, ne e* ve bu gibi diğer ortak kelimelerin bütün Türk dillerinde ve lehçelerinde hangi anlamda kullandıkları kolaylıkla anlaşılmaktadır.

8. Türk lehçelerinde bir birleşme sesi olarak yalnız damak sesleri önünde bulunan kalın ve ince   konsonları eski Türk lehçelerinde çok yaygındır.   konsonları günümüzün Türk lehçelerinde kullanılan bazı sözcüklerde açıkça görülüyor; *süngü, yenge, engel,  zengi, h ng rdemek* ve başka kelimelerde (Alioğlu, 2013, s. 383,384). Bu benzerlikler Türk soyluların Türkiye Türkçesiyle konuşmasını kolaylaştırmaktadır.

 kinci olarak, bu ortaklıklar ve benzerlikler ihmal edildiği takdirde ise tersi bir sonuç ortaya çıkacaktır (Taştekin, 2015, s. 51). Türkiye Türkçesinin  ğretilmesinde hedef kitle, bu dili konuştuğunu zannetmekte, gerçekte kelime benzerliği sebebiyle kendi lehçesini kullanmakta olduğunun farkına varamamaktadır (Taştekin, 2015, s. 52). Temel sorun ana dilindeki alışkanlıkların yarattığı özel bir “*ket vurum*”dan kaynaklanmaktadır (Tosun, 2005, s. 23). Bu husus dil  ğretiminde tamamen farklı aileden gelen bir dili öğrenmekten daha zordur. Ayrıca, fazla zaman isteyen bir çalışmayı beraberinde getirmektedir (Taştekin, 2015, s. 52). Türkiye Türkçesinin  ğretiminde etimolojik, morfolojik ortaklık ve Türk dilleri arasında sesteş sözcük ve sözcük gruplarının varlığı Türkiye Türkçesini  ğrenmeyi, konuşmayı olumsuz etkilemektedir ( etin ve Polat, 2011, 1374’ten aktaran Taştekin, 2015, s.

52). Örnek olması bakımından Yılmaz (2015) Kazak öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenirken karşılaştıkları sorunları incelediği çalışmasında en fazla sıkıntının konuşma becerisinde yaşandığını belirtmektedir (Yılmaz, 2015, s. 272).

3. Gagauz Türkleri ve Gagauz Türkçesi

Geçmişten günümüze kadar göç hareketleriyle birlikte Orta Asya, Avrupa ve Balkan coğrafyasının değişik yerlerinde kısmen toplu olarak yaşayan Gagauzlar, Türk dünyasının batı ucunda yaşayan Ortodoks Hristiyanlığı benimsemiş bir Türk topluluğudur. İlk defa 1817 tarihli Rus nüfus sayımındaki belgelerde yer alan Gagauzların adı, kökeni ve tarihiyle ilgili birçok görüş bulunmaktadır. Gagauz adıyla ilgili olarak en fazla kabul gören görüş Keykavus'tan geldiğine dairdir. Bulgar tarihçi Balasçev (aktaran Cebeci, 2008, s. 2), Gagauzların Küçük Asya'dan (Anadolu) Selçuklu Sultanı İzzeddin II. Keykavus (1261-1278) ile Dobruca'ya gelen Selçuklu Oğuzlarının torunları olduklarını ve Gagauz adının da Keykavus'tan geldiğini savunmuştur. Bu görüşü Wittek (aktaran Turan, 2006, s. 47, Cebeci, 2008, s. 2), İncalık (2005, s. 21), Sümer (1991, s. 4) gibi tarihçiler de desteklemiştir. Görüşün sebebini Turan (2006, s.47) şu şekilde açıklamaktadır: *“Meşhur araştırmacı ve bilim adamı Paul Wittek'in de dikkat çektiği gibi Keykavusla Gagauz arasında, (y) sesini kaldırdığımızda şaşırtıcı bir yakınlık dikkat çekmektedir. Görüşünü aldığımız Türk dili uzmanları bu Keykavus'dan Gagauz'a dönüşümün çok mümkün bir gelişme olabileceğini belirtmektedir. Özellikle Orta ve Batı Anadolu ağızında sert ünsüz harfler yumuşak ünlüye dönüşmektedir. “Karpuz, kavun, kabak, kaşık, konak” örneklerinde olduğu gibi, kelimeler “g” ünsüzüyle telaffuz edilmektedir. Dolayısıyla “Keykavus”un XIII. yüzyıl Anadolu'sunda “Gaygavus”dan “Ga-gaus”a geçiş ise bir arpa boyluk mesafededir. Keykavus'tan Gaus'a fonetik dönüşümü şu şekilde bir seyir takip etmiş olabilir: 1.KEYKAVUS, 2.KAYKAVUS, 3.GAYGAVUS, 4.GA-GAVUS”* (Turan, 2006, s.47).

Gagauzların kökeninin ise farklı Türk topluluklarına dayandığı kabul edilmektedir. Buna göre Gagauzlar, kuzeyden gelen Bulgar Türkleri, Kuman Türkleri, Peçenek Türkleri ve Oğuz Türkleri ile Anadolu'dan Müslüman olarak gidip orada Hristiyanlığı kabul eden Türklerin oluşturduğu bir Türk topluluğudur (Demir, 2011, s. 19).

Orta Asya'dan göç ederek Balkanlara ve Avrupa'nın kuzeydoğusuna kadar gelen; Yunan, Bulgar, Romen ve Rus milletlerinin çatısı altında uzun süre millî benliğini yaşatma uğraşı veren Gagauz Türklerinin çoğu (%70,3), 23 Aralık 1994'ten beri Moldova Cumhuriyeti'nde kurulmuş özerk bir idare olarak varlığını devam ettirmektedir.

Gagauzların sahip olduğu Türkçe, Azeri Türkçesi, Türkmen Türkçesi ve Türkiye Türkçesiyle birlikte Türk dilinin Oğuz grubunu oluşturmaktadır. Bu diller içinde Türkiye

Türkçesine gramer ve sözcük oluşumu bakımından en yakını Gagauz Türkçesidir (Gaydarcı vd 1991, s. VII). Hatta kimi Türkologlara göre Gagauz Türkçesi, Türkiye Türkçesinin Rumeli ağızlarından sayılabilecek bir ağız özelliği göstermektedir (Ölmez, 2007, s. 197). Sümer (1991a, s. 11) de Gagauzların konuştuğu Türkçenin Türkiye Türkçesine bağlı olduğunu yani Gagauz dilinin Türkiye Türkçesinden geldiğini belirtmiştir.

Türk lehçelerinin Oğuz grubunu oluşturan öteki lehçelerden farklı olarak, Gagauz Türkçesinin söz dağarcığı önemli miktarda başka dillerin etkisi altındadır. İki veya daha çok dil konuşulan ortamda elbette dil de etkilenir. Helenistik faaliyet doğrultusunda ibadetlerini Rumca yapmaları, yaşadıkları bölgelerde yönetimin el değiştirmesi ve XIX. yüzyılda yoğunlaşan göçlerden sonra Rus, Bulgar, Romen dillerinin etkisi oldukça artmış, Gagauz Türkçesini asimile etme konusunda bir yarışa girilmiştir (Özkan, 2002, s. 252). Yenisoy (1998, s. 92) tarafından Gagauzca-Rusça-Moldovaca sözlük üzerinde yapılan çalışmada, sözlükte bulunan 11500 sözcükten 2129'unun Slavca kökenli olduğu tespit edilmiştir. Bu da oran olarak %18,56'sı demek olur ki asimilasyonun boyutunu ortaya koyması açısından oldukça önemlidir. Slavcanın etkisi sadece sözcük dağarcığında değil; kelimelerin dizilişinde de kendisini göstermiştir. Bu etki sonucunda Gagauz Türkçesi, Türkçenin klasik dizimsel geleneğini kaybetmiş ve Slav dillerinde olan cümle yapısına yakın bir yapıya dönüşmüştür (İsen, 2012, s. 336). Chirli (2010a, s. 7) de benzer olarak Gagauz Türkçesinin bir yandan tarihî Türk lehçelerine has arkaik özellikler taşıdığını, diğer yandan tarihî ve sosyal şartların getirdiği fonetik, morfoloji ve sentaks özellikleri bakımından Slav ve Romen dillerinin etkisi altında varlığını sürdürmeye çalıştığını belirtmektedir.

4. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Gagauz öğrencilerin Türkiye Türkçesi sözlü anlatım çalışmalarını analiz etmek ve önerilerde bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

Türkiye Türkçesi eğitimi alan Gagauz öğrencilerin;

- 1.Sesini kullanma,
- 2.Vurgu ve telaffuz kurallarına uygun konuşma,
- 3.Jest, mimik ve beden hareketlerini kullanma,
- 4.Anlamsız ses kullanma ve gereksiz duraklama yapma,
- 5.Türkiye Türkçesi seviyesine uygun sözcük kullanma,
- 6.Ana dili veya diğer bir dile ait sözcük kullanma,
- 7.Cümleleri doğru kurma,
- 8.Cümleler arasında ilgi ve bağlantı kurma,

9. Konuşmayı planlı yapma,
10. Konuyla ilgili örnek verme,
11. Gereksiz tekrar yapmaktan kaçınma,
12. Konuyla ilgili düşüncelerini yeterince ifade etme durumları nasıldır?

5. Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, örneklem, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

5.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Betimsel araştırmalarda, belirli bir durum, olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlanır. Bireylerin, grupların ya da fiziksel ortamların özellikleri (yetenekler, tercihler, davranışlar vb.) özetlenerek ortaya konulmasına imkan sağladığı için betimsel tarama araştırmalarının eğitim alanında en yaygın kullanılan araştırma türü olduğu belirtilmektedir (Büyüköztürk vd., 2009, s. 21).

5.2. Örneklem

Araştırmanın örneklemi Gagauz Yeri Özerk Bölgesi Kongaz Süleyman Demirel Moldova-Türk Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Bu kapsamda araştırmaya bu okulun 8'inci, 9'uncu, 10'uncu, 11'inci ve 12'nci sınıflarında öğrenim gören 171 öğrencinin 145'i dâhil edilmiştir. Araştırma örnekleminin özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir:

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyet, Sınıf Düzeyleri ve Türkiye Türkçesi Dil Seviyelerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Kategoriler	N	%
1. Cinsiyet	Kız	74	51
	Erkek	71	49
2. Sınıf	8. Sınıf	45	31
	9. Sınıf	34	23,4
	10. Sınıf	23	15,9

	11. Sınıf	27	18,6
	12. Sınıf	16	11,1
3. Dil Seviyesi	A1	79	54,5
	A2	23	15,9
	B1	26	17,9
	B2	17	11,7
<i>Toplam</i>		145	100

5.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacı doğrultusunda öğrencilerin konuşma becerisini ölçmek için dil seviyelerine uygun, uzman görüşleri doğrultusunda belirlenmiş konular kullanılmıştır. A1 ve A2 seviyelerindeki öğrencilerin konuşma konuları şunlardır:

- 1.Okulun olmadığı bir gün neler yapıyorsunuz?
- 2.Akraba ve komşularınızı anlatınız.
- 3.Gagauz Yeri'ni anlatınız.
- 4.Bir tatilinizi anlatınız.
- 5.Gagauz Yeri'ndeki bir bayramlaşmayı anlatınız.
- 6.Gagauz Yeri'nin gezi yerlerini, yemeklerini tanıtınız.

B1 ve B2 seviyelerindeki öğrencilerin konuşma konuları şunlardır:

- 1.İzlediğiniz bir filmi anlatınız.
- 2.Bir tiyatro oyununda başrol oynasanız hangi rolü canlandırmak istersiniz?
- 3.Geleneksel bir oyunu anlatınız.
- 4.Gagauz Yeri'nin temel problemleri nelerdir?
- 5.Teknoloji ve internetin yaşamınıza etkileri nelerdir?
- 6.Gelecekte beklentileriniz nelerdir?

5.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında öğrencilerden toplanan verilerin analizinde nicel veri analizi teknikleri kullanılmıştır. Ses ve görüntü kaydı, kaydın deşifre edilmesi ve gözlem yoluyla elde edilen veriler, Tablo 2'de yer alan *Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeğine* göre

puanlandırılmış ve bu puanlandırmaya ilişkin verilerin *frekans*, *yüzde* değerleri hesaplanmıştır.

Tablo 2. Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği

İfadeler	Çok Zayıf	Zayıf	Orta	İyi	Çok İyi
	1	2	3	4	5
1.Türkiye Türkçesi seviyesine uygun sözcük kullanımı					
2.Sesini etkili bir şekilde kullanma					
3.Telaffuz hatası yapmaktan kaçınma					
4.Vurgulamayı yerli yerinde yapma					
5.Jest ve mimikleri yerli yerinde kullanma					
6.Anlamsız seslerden ve duraklamalardan kaçınma					
7.Ana diline ait sözcüklerden kaçınma					
8.Cümleleri doğru kurma					
9.Cümleler arasında ilgi ve bağlantı kurma					
10.Konuşmayı planlı yapma					
11.Konuşma konusunu anlama/ konuyla ilgili çeşitli örnekler verme					
12.Gereksiz tekrarlar yapmaktan kaçınma					
13.Konuyla ilgili düşüncelerini yeterince ifade etme					

6. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde Gagauz Yeri Özerk Bölgesinde Türkiye Türkçesi eğitimi alan öğrencilerin konuşma becerisine ilişkin bulguları araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan sorulara göre sıralanmıştır.

6.1. Sesini Etkili Bir Şekilde Kullanma

Tablo 3. Sesi Etkili Bir Şekilde Kullanmaya İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
Sesini etkili bir şekilde kullanma	Çok zayıf (1)	7	4,8
	Zayıf (2)	29	20,0
	Orta (3)	77	53,1
	İyi (4)	30	20,7
	Çok iyi (5)	2	1,4

Türkiye Türkçesiyle konuşurken sesini etkili kullanmada çok zayıf olan %4,7 (n=7); zayıf olan %19,5 (n=29) oranında öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin yarısından fazlası (%51,7, n=77) sesini makul seviyede kullanmaktadır. Öğrencilerin %20,1 (n=30)'inin Türkiye Türkçesi konuşurken sesini etkili bir şekilde kullandığı, %1,3 (n=2)'ünün ise çok iyi kullandığı gözlenmiştir. Verilerden hareketle öğrencilerin çoğunun Türkiye Türkçesi konuşurken sesini etkili şekilde kullandığını söylemek mümkündür.

6.2. Jest ve Mimikleri Yerli Yerinde Kullanma

Tablo 4. Jest ve Mimiklerin Kullanımına İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
Jest ve mimikleri yerli yerinde kullanma	Çok zayıf (1)	20	13,8
	Zayıf (2)	34	23,4
	Orta (3)	74	51,0

İyi (4)	11	7,6
Çok iyi (5)	6	4,1

Türkiye Türkçesi konuşurken jest ve mimiklerini hemen hemen hiç kullanmadığı için çok zayıf olduğu gözlenen öğrencilerin oranı %13,4 (n=20)'tür. Konuşmayı destekleyen jest ve mimik kullanmada zayıf olan öğrencilerin oranı ise %22,8 (n=34)'dir. Öğrencilerin %49,7 (n=74)'si ise uygun jest ve mimikler kullanarak konuşmaktadır. Bu açıdan başarılı (%7,4, n=11) ve çok başarılı (%4, n=6) olan öğrencilerin sayısı oldukça azdır. Verilerden hareketle öğrencilerin konuşurken jest ve mimiklere çok fazla başvurmadıkları söylenebilir.

6.3. Telaffuz Hatası Yapmaktan Kaçınma

Tablo 5 Telaffuz Hatası Yapmaktan Kaçınmaya İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
Telaffuz hatası yapmaktan kaçınma	Çok zayıf (1)	25	17,2
	Zayıf (2)	70	48,3
	Orta (3)	39	26,9
	İyi (4)	10	6,9
	Çok iyi (5)	1	,7

Öğrencilerin %17,2 (n=25)'si Türkiye Türkçesi konuşurken çok sayıda telaffuz hatası yapmış ve çok zayıf olarak derecelendirilmiştir. Zayıf olarak derecelendirilen öğrencilerin oranı da %48,3 (n=70)'tür. Az sayıda hata yaparak Türkiye Türkçesinin telaffuz kurallarına uygun konuşmaya çalışan öğrencilerin oranı ise %26,9 (n=39)'dur. Telaffuza dikkat ederek bu açıdan başarılı olan öğrencilerin oranı %6,9 (n=10); telaffuz hatası yapmayan öğrencilerin oranı da %0,7 (n=1)'dir. Öğrencilerin çoğu (%65,5), konuşurken çok sayıda telaffuz hatası yapmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin Türkiye Türkçesinin telaffuzunda başarısız olduklarını ifade etmek yanlış olmaz.

6.4. Vurgulamayı Yerli Yerinde Yapma

Tablo 6. Vurgulamayı Yerli Yerinde Yapmaya İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
Vurgulamayı yerli yerinde yapma	Çok zayıf (1)	24	16,6
	Zayıf (2)	70	48,3
	Orta (3)	44	30,3
	İyi (4)	5	3,4
	Çok iyi (5)	2	1,4

Sözlü anlatım çalışmaları, cümle ve kelime vurgusunu yerli yerinde yapma bakımından incelendiğinde, öğrencilerin %16,6 (n=24)'sının çok zayıf, %48,3 (n=70)'ünün de zayıf olduğu görülmektedir. Vurgulama hatasını daha az yaparak orta düzeyle derecelendirilen öğrencilerin oranı %30,3 (n=44)'tür. Türkiye Türkçesinin vurgu kurallarını başarılı bir biçimde uygulayan öğrencilerin oranı %3,4 (n=5); çok başarılı olanların oranı da %1,4 (n=2)'tür. Öğrencilerin büyük bir kısmı (%64,9) çok sayıda vurgu hatası yapmıştır. Bu verilerden hareketle öğrencilerin Türkiye Türkçesinin vurgu özelliklerine uygun anlatımlar yaptığını belirtmek oldukça güçtür.

6.5. Anlamsız Seslerden ve Duraklamalardan Kaçınma

Tablo 7. Anlamsız Seslerden ve Duraklamalardan Kaçınmaya İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
Anlamsız seslerden ve duraklamalardan kaçınma	Çok zayıf (1)	44	30,3
	Zayıf (2)	44	30,3
	Orta (3)	37	25,5
	İyi (4)	17	11,7
	Çok iyi (5)	3	2,1

Öğrencilerin sözlü anlatımları esnasında anlamsız seslerden ve duraklamalardan kaçınma durumları incelendiğinde, %30,3 (n=44) oranında çok zayıf, aynı oranda da zayıf öğrenciler olduğu gözlenmiştir. Bu öğrencilere oranla daha az hata yapan öğrencilerin oranı ise %25,5 (n=37)'tir. Türkiye Türkçesi konuşurken anlamsız sesler çıkarmaksızın gereksiz duraklamalar yapmayan ve akıcı bir biçimde konuşup başarılı olan %11,7 (n=17) oranında öğrenci bulunurken, çok başarılı öğrencilerin oranı da %2,1 (n=3)'dir. Veriler, öğrencilerin çoğunun (%60,6) başarısız olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer bir ifadeyle öğrencilerin konuşurken çok sayıda anlamsız ses çıkarttığını ve duraklamalar yaptığını ifade etmek mümkündür.

Öğrencilerin sözlü anlatımlarında yer alan anlamsız ses ve duraklamaya ilişkin örnek deşifre metinleri² aşağıda sunulmuştur.

(Ö5). ... Onun onda var çok büyük güzel köyler. Iuuu o köylerde var olasportunca orban güreşmek. Bizim ta köyde sport. Iu _____ u her bir köylerde laf ediyırlar laf ediyorlar uu kendicesi. Iuu _____ ben yaşadım te la büyle köyde kongaz. Ooo yen büyük köy yervopada. Ium _____ ne ta söyleyım. _____ yetercik _____ tamam.

(Ö11.) Benim adım _____ benim adım *****. Ben yaşıyorum Kongaz'da. Onun için annadacam _____ onun için annadacam. ... pek çok güzel yerler hem de _____ pek çok güzel yerler. Iu Kongaz'da yaşıyor uu çok sev _____ sevgili kadınnar _____ uu. Onlar varınca gitsin _____ görüşünler _____ bilmeyım _____.

(Ö86.) ... Aaaa ben uu pek uu niyem uu bu _____ burda kongazda pek _____ pek güzel _____ bisla _____ yerler pek güzel yerler. Iuu _____ ben pek çok beeneyrım sport beeneyrım kaçmaa. _____ ne var uu çok arkadaşlar u ben hem ve onlar beeneyler sportbiz uu _____ şergün aaaa _____ uu sonra uu _____ son bosaşkovlet okuldan sonra biz gideyırız stationa. Kaçayırız. _____ buşaşloka.

(Ö104.) Merhaba benim adım *****. _____ uu _____ im _____ gelecek ben istiyorum gittik doktor. Iı çok istiyorum yardım etmee adamlar. De çok istiyorum annaştık uu bu militsum. Çok beeneyrım bu uu _____ benim u benim babam

² Araştırma gönüllülük ve gizlilik esasına göre yapılmıştır. Bu anlamda deşifre metinlerinde katılımcıların kimliğini ortaya koyan bilgilerin (adı, soyadı, şubesi gibi) saklı kalması için (*) işareti kullanılmıştır. Sözlü anlatımlardaki duraklamaları ifade eden (_) işaretinin uzunluğu duraklama süresine göre değişmektedir. (...) işareti de konuşmaların devam ettiğini göstermektedir. Deşifre metinlerinde amaç, öğrencilerin konuşmalarını aynen ortaya koymak olduğu için yazım kuralları ikinci planda tutulmuştur.

_____ benim babam babam cenetik burada ıı kafaya
çok iyi doktor imm _____ o olmuş doktor. _____.

(Ö120). Beni adı ****. Ben Kongaz'dan. önerim moldo Türk litesinde. İsterdim söylemee bir tema için. İzlediğiniz bir filmi anlatınız. Birinci tema. Bende var bir yen ___ iyi film. Agrostaş adı. _____ bu film annadır bize hanni iki _____ kı bir çocuk beenerdi birbirini. Onnarda doomuş bir çocuk. Onnara sölediler hani o yölmüş. Aaa onnar ki muzukacılar. _____ uşai vermişler bir _____ septom _____ onu vermişler uşak ııı yev uşak ıı bilmey nası olcak. _____ o bi yer ıı yev uşak. _____ koya _____ onu verdiler öyle de o orda böymüş. O da haçan ona olmuş ıı onu ııı edi yaşındaydı. O da _____ neşonsla pilarte _____ çekeder çalışmaa müzik de pek beenerdi müzik müzik oynamaa skrit sktritka ıı _____ de _____ o _____ aradı kendinizi ana babalarını ııı çünkü o _____ çok soal ıı duyardı hani onnar _____ hani onnar yaşıyorlar. De _____ bi gün o vererdi kendini bir konçert. Verdi o ora geldiler ana babalar ve gör görmüşler onu ııı _____ paçovsolya _____ duymuşşlar hani o onu ııı _____ onnar görmüşler bu çocuğu da annatmışlar hani o onnarın uşa ıı olu. _____ sonra da onnar onla domuşlar aana da ve baba ona onu arardılar. Çünkü onlar _____ anne çok isteyir duymaa ani duyarda onun oluu yaşeyerda bulmuşlar bu konçertte. _____ bunu konçerte _____ bu konçerte onu bulmuşlar. _____.

(Ö126). ... Ben yöre yöreneyrim on birinci sınıfta. _____ büyüdükçe isteyrim olmaa dij dij doktoru. Immm _____ istiyerim öğrenmee rusyada niçin ki benim kız kardaşımda orda yöreneyr. Onla beya örenecem. Ben aldım bir konuyu ıı izlediğiniz bir anlatmayı isteyim. İsteyrim anlatmak. Anlatcam. Hem _____ islediğimiz film için. Ben beeneyrim marlon marlovn filimlerini. Imm dimirden adam okuyerim onnar için tommiks. _____ bu dimirden adam kurtarıyor kendi nesteyi dünneyi. _____ orda var ruski himik. Unuttum adını _____ hem _____ o vardı ta bir kampanya hangisi isterdi bu startın kampanyası kaplama. Da o çairdı kimi o öldürsün nisteyi o demirden adamı. _____ bir adam unuttum kimdi daıttı onun yevini aldı onun nestisini hem demirden kastabalarını aldı. _____ var bir soljır ıı asker ııı _____ onlar ikisi nesteden o ıı _____ oona dokuttular kostum. _____.

(Ö145). ... Ben size süü _____ ben size anlatmak istiyorum kendim gelecek _____ palnalarımı. Ben omak istiyorum doktor. Doktor olmak istiyorum. Imm yardima yardım istiyorum insanlara bakmak. _____ ayle doktoru olmak istiyorum. _____ resimci u beni iyi resim. _____ En benim sevgili filmi _____ adı avatar ben beendim onu. Avatar _____ ben beendim bu filmi ki orada göste

göstereliyr ıı güzel bir adam için insan için ki _____ kim o düşmedi ruh
ıı _____.

6.6. Seviyeye Uygun Sözcük Kullanımı

Tablo 8. Seviyeye Uygun Sözcük Kullanımına İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
Seviyeye uygun sözcük kullanımı	Çok zayıf (1)	21	14,1
	Zayıf (2)	50	33,6
	Orta (3)	42	28,2
	İyi (4)	28	18,8
	Çok iyi (5)	4	2,7

Sözlü anlatım çalışmalarında kullanılan sözcükler incelendiğinde, öğrencilerin %14,5'inin (n=21) çok zayıf; %34,5'inin (n=50) de zayıf olduğu görülmektedir. Seviyeye uygun sözcük kullanımı vasat diğer bir ifadeyle orta düzeyde olan öğrencilerin oranı ise %29 (n=42)'dur. Türkiye Türkçesi sözcük bilgisi, seviyesine göre iyi olan öğrencilerin oranı %19,3 (n=28); çok iyi olan öğrencilerin oranı da %2,8 (n=4)'dir. Türkiye Türkçesi seviyesine göre yeterli düzeyde sözcük kullanan öğrencilerin toplam oranı %51, sözcük kullanımı yetersiz olan öğrencilerin oranı ise %49'dur. Her ne kadar sözcük kullanımı yeterli ve yetersiz olan öğrencilerin oranı birbirine yakın olsa da, yetersiz olan öğrencilerin oranı dikkat çekicidir. Buna bağlı olarak öğrencilerin Türkiye Türkçesi konuşurken kullandığı sözcüklerin seviyelerine göre yetersiz olduğunu söylemek mümkündür.

6.7. Ana Diline Ait Sözcüklerden Kaçınma

Tablo 9. Ana Diline Ait Sözcükleri Kullanmaktan Kaçınmaya İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
Ana diline ait	Çok zayıf (1)	33	22,8

sözcüklerden kaçınma	Zayıf (2)	68	46,9
	Orta (3)	33	22,8
	İyi (4)	8	5,5
	Çok iyi (5)	3	2,1

Türkiye Türkçesinin sözcük dağarcığına uygun sözlü anlatım yapan öğrencilerin oranı %5,5 (n=8); bu açıdan çok başarılı olan öğrencilerin oranı da %2,1 (n=3)'dir. Türkiye Türkçesi konuşurken kabul edilebilir düzeyde Gagauz Türkçesinin sözcük dağarcığına başvuran %22,8 (n=33) oranında öğrenci bulunmaktadır. Konuşmasında genellikle Gagauz Türkçesine ait sözcükleri kullanan öğrencilerin oranı %46,9 (n=68); bu hatayı çok fazla yapan öğrencilerin oranı da %22,8 (n=33)'dir. Konuşmasında ana diline ait sözcük kullanmaktan kaçınan öğrencilerin oranı %7,6 iken, ana diline ait çok sayıda sözcük kullanan öğrencilerin oranı %69,7'dir. Bu da konuşurken öğrencilerin Türkiye Türkçesine ait sözcükler yerine Gagauz Türkçesine ait sözcükler kullandıklarını ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin sözlü anlatımlarında yer alan Gagauz Türkçesine ait sözcük kullanmaya ilişkin örnek deşifre metinleri aşağıda sunulmuştur.

(Ö6) Benim adım *****. Ben isteyirim size anlatmaa benim yerim gagauzya için. Gagauz yeri moldovanın bi parçacii. ____ gagauz yeri pay pay edir birkaç ayona. ____ Gagauz yerinde var çok küüy. Er bir küy laf edeyir kendi ____ er bir küy laf edeyir kendi diyalektinla. Ben yaşayırım küyde Kongaz o ikinci daha ikinci yeri büyüklüünne tünne.

(Ö44) ... Bana on dört yaşı ben on dört yaşıdayım. Ben duudum Volkanesti'de. Şimdi ben geldim Kongaz'a öğretme. Bana bu okulda pek ben ben beeniyrim bu okulu. Bende var yeni dostlar. Benim benim dostlar pek ıı ____ pek ____ pek islaa. Ben yaşayırım ertüde. Benim bubam şoför. Benim mamı çalışıyor magazinde direktör. Biz de ____ var ıı ta ____ II ____ teşekkür.

(Ö93) ... Ben öğreniyorum moldo türkış hayg sıklunda ve burasını çok seviyorum. Şimdi size annatırım tatilim için. ıı geçen sene ıı tatili geçirdim Moldova'da. Bi birey gitmedim. Çünkü çok seviyorum kendi ana tarafımı. Ve istiyorum annatmaa nasıl geçirdim kendi tatilimi. Geçen sene yazın ben gittim uşak başçalasına ve orda uşaklarlan vakıdı geçirdim. Onlarla her gün oyun oynadım. Şark çaldık. Film izledik. Ve çok iyi geçirdik ıı vakıdı. Geçen sene ııı ____ ablam ıı düşünüdü. ... Ve çok ____ immm güzel geçti

gelin çok güzeldi güve çok güzeldi. Gelinlikle biyaz güzel ummm çiçek her yersi doludu. Ve uşak pek çoktu. Çok ilginç geçti. _____ daha ne annadayım size eee çok tutmuyorum aklımda ve var benim küçük kardaşım bütün yaz küçük kardaşımınnan. Onun adı Mişka. Onla her gün bara barabar barabey beraber evet teşekkür ederim o çok isle uu seviyor uu oynamaa. Ve her gün onnan futbol oynuyorduk. Ben ona gol sokuyordum vuruyordum. Ve _____ uu ve o çok seviyor kitap okumayı. Ve çok seviyor uşkini. Çok onnan okuyorduk. _____ teşekkür ediyorum güle güle.

(Ö99) ... Ben on * kılasta öğreniyorum ve yasa yaşıyorum Kongaz'da. Ben aldım tema söz edecem okulun olmadığı bir gün ne yapıyorum. Haçan ben yevde kalıyorum. ... Ama açan sabah kalkıyorum hep arri kapikkozma. Geç geç kalkıyorum. Benmmm buba o yevde. Hem biz konuşuyoruz nası uu çess şakmatı uu satranç güreşiyoruz bazen o uu _____ sparsmia benim babam. Iu _____ sporcu. Hem naf se yaapayrız. Iım bazen iş nasse yapıyorum ama açan lazım ama açan yok bütün gün uyu uyuyorum. ... Harmanda ilkyaz lazım nası yapmaa. _____ paça soan domates nassı sölee ben _____ haçan zima uu kış _____ haçan kış biz bakaylan ikincisi uu _____ gagusnak uu kar yağıyor. Biz onu yapıyoruz birkaç yol bizim yevde yol yapıyoruz. Açan yaz ben yevde. _____.

(Ö102) ... Kış tatili anlatmaa istiyorum. Çok güzel çek etti. Çok kar yağdı. Arkadaşlarımızla çok seviyoruz kar. Immm ikinci dördüncü günlerden çekettim uumm oyun içerde oynamaa lik of lijen çok seviyorum. Türkiye'de çok popüler. Bu tatailde çektim okuma hery potır. Çok sevdim. Filmi izledim aa _____ bir set engliş Rusça uu çok seviyrum. Tatillerde gezdim çok türlü yerlerde. Emmm _____ eee hery potırdan çok kiyat okudum. Immmm _____ ne annadacam törkçe immm _____ çok seviyorum yimek yapaa. Tatillerde yalnız yaşadım birkaç gün. Emmm çok sevdim yaşamayı yalnız. İmek yaptım kendim. Arkadeşlerimle çok yevde oturardık ve film izliyorduk. Immm _____ filmleri ayırdık arkadaşlarımla bile. Daa çok seyre uu izlerdik trillerle. ...

(Ö113) ... Ben on yedi yaşındayım. Iu yaşıyorum Kongaz'da o Gagauzya oto otonom bel belgesi. Iuu Moldova'da. Öreneyrim moldo Türk litesinde on birinci kılasta. Okurum. _____ istiyorum annatmaa _____ geliy uu _____ istiyorum annatmaa nereye gitmek istiyorum okulu bitirene sora. Iu istiyorum gitmee uu yuniversitede _____ müktendis uu _____ mühendis olmak istiyorum. Iu ben çok sev seviyorum bu _____ uu _____ çok _____ istiyorum olmaa mühendis. _____ mühendis olamam istiyorum olmaa bilmiyorum kim isterim olmaa. Belkim olacam mühendis kim bileer. Immm _____ ne ta annadabilirim _____ istiyorum bende büyük ayle. Ayle olsun uşak uu çocuklarım

*olsun göz güzel hayadım olsun.*_____ *böle başka yok niye annatabilerim.*

6.8. Cümleleri Doğru Kurma

Tablo 10. Cümleleri Doğru Kurmaya İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
Cümleleri doğru kurma	Çok zayıf (1)	24	16,6
	Zayıf (2)	70	48,3
	Orta (3)	33	22,8
	İyi (4)	14	9,7
	Çok iyi (5)	4	2,8

Gagauz Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki temel farklardan biri söz dizimidir. Kurallı olarak adlandırılan özne, tümleş grubu ve yüklem sıralamasına sahip Türkiye Türkçesi öğrenen Gagauz öğrencilerin ana dillerindeki söz dizimi ise devrik hatta serbest olarak adlandırılabilir bir yapıya sahiptir. Bu bilgi çerçevesinde, Türkiye Türkçesi konuşan öğrencilerin %16,6 (n=24)'sı hedef dile uygun cümleler kurma konusunda çok başarısız, %48,3 (n=70)'ü de başarısız olarak derecelendirilmiştir. Cümleleri nispeten Türkiye Türkçesinin yapısına uygun konuşan öğrencilerin oranı %22,8 (n=33)'dir. Cümlelerini genellikle doğru kuran öğrencilerin oranı %9,7 (n=14); bu açıdan hemen hemen yanlış yapmayan öğrencilerin oranı da %2,8 (n=4)'dir. Verilerde de görüldüğü gibi, öğrencilerin büyük bir bölümü (%64,9) Türkiye Türkçesi konuşurken ana dilinin de etkisiyle söz dizimine dikkat etmemekte ve Gagauz Türkçesinin söz dizimine göre cümleler oluşturmaktadır.

Öğrencilerin sözlü anlatımlarında yer alan ve Gagauz Türkçesi cümle yapısına göre söylenmiş cümlelere ilişkin örnek deşifre metinleri aşağıda sunulmuştur.

(Ö139) ... *Ben on iki sınıfta öğreniyorum istiyorum kendi gelecek planlarımı anlatmaa. Ben istiyorum bu okulu bitirmek bakalav egzamını verme ondan sonra gitmek Türkiye'ye dentis uı dentis dentise öğrenmek* ____ *İstiyorum Türkiye'de olmak. ...*

(Ö122) ... Ben seçtim ilk temayı. İldiğiniz bir film filmi anladınız. Bir ay önce biz sınıfta Olcay beylen beraber izledik bir film çok ilginç pilotlar için. Çok sevdim bu filmi. Çünkü orada anlatırdı ki bir bebek çok istiyormuş pilot olmaa Bubasin gibi...

(Ö118)... Iuu yaşıyım Kongaz'da.öreneyrim on birinci sınıfta on bir bi isterdim konuşmaa bir tema gelecekte beklentileriniz nelerdir. Nasıl göreyim kendimi _____ gelecekte. Gelecekte ben isterdim olmaa doktor. Ve doktor olmaarsa da isterdim olmam _____ energeç ıı enercek ____ öğrenmee isterdim Türkiye ve Rusya'da ...

(Ö101) Merhaba benim adım *****. On yedi yaşındayım. yaşıyım koongazda. Öreneyrim Moldova Türk litseinde. İsteyirim annatmaa gagauzya için. Iuu Kongaz için ben nerede ben duudum. Bu köy avropada en büyük köy. Burda yaşay on üç bin kişi. İnsan.ne söyleyim ta var tayımız köyümüzde dil pek büyük ama dağ. ...

(Ö84) Ben ***. Size Gagauzya'dan anlatabilirim. Ben on * sınıfta. Anlatarım bir tatilim için. Geçen sene ben Türkiye'deyim. Türkiye'deydim. Çok sevdim onu orayı. Ben ilk defa gittim. Çok yerleri gördüm. En sevgili yerimdir benim Kapalıçarşı. Orada ben gezdim annemle. Baba söylemiş çocuğuna ani kimse kapıyı açma. ... Ve o kendi kanınla yazmış duvardaki çok akıllı bir çocuksun yaşa güzel.

(Ö78) Merhaba. Benim *****. Ben dokuzuncu * öreneceğim. Ben öreneyrim moldo Türk lisesinde. İyi öreneyrim çok seveyrim futbol. Var hem ben futbolcuyum. Çok yerlerde oynadım futbol. Iumm _____ çok seveyrim borissia dortmunt. _____ doğdum Kongaz'da. Bana ıı ben on beş yaşındayım. Aylemde ıı benim aylem çok büyük. _____ var altı kişi altı insan. Hem de iki kardaşım yerkek. Biri Türkiye'de çalışıyor dişi öbürü Rusya'da çalışıyor. _____ben başladıyna bu okulu isteyrim gitmee Türkiye. Başlamaa çalış başlamayı öğrenme orda.

6.9. Cümleler Arasında İlgı ve Bağlantı Kurma

Tablo 11. Cümleler Arası İlgı ve Bağlantı Kurmaya İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
Cümleler arasında ilgi ve bağlantı kurma	Çok zayıf (1)	25	17,2
	Zayıf (2)	66	45,5
	Orta (3)	41	28,3
	İyi (4)	10	6,9
	Çok iyi (5)	3	2,1

Öğrencilerin Türkiye Türkçesi sözlü anlatımları, cümleler arasındaki yapısal ve mantıksal ilgi ve bağlantı çerçevesinde incelendiğinde, çok zayıf olarak derecelendirilenlerin oranı %17,2 (n=25); zayıf olarak derecelendirilenlerin oranı da %45,5 (n=66)'tir. Kullandığı cümleler arasındaki ilgi ve bağlantıyı vasat düzeyde sağlayan %28,3 (n=41) oranında öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin %6,9 (n=10)'u bu açıdan iyi; %2,1 (n=3)'i de çok iyi olarak değerlendirilmiştir. Verilere göre, öğrencilerin %62,7'si Türkiye Türkçesi konuşurken kullandığı cümleler arasında ilgi ve bağlantı kurma bakımından oldukça başarısız oldukları gözlenmektedir.

Öğrencilerin sözlü anlatımlarında yer alan cümleler arasındaki ilgi ve bağlantıya ilişkin örnek deşifre metinleri aşağıda sunulmuştur.

(Ö99) Benim adım *****. Ben on * kılsta öğreniyorum ve yasa yaşıyorum Kongazda. Ben aldım tema söz edecem okulun olmadığı bir gün ne yapıyorum. Haçan ben yevde kalıyorum. Ben bazen film seyrediyorum bazen film seyrediyorum bazen u nasıl iş nasıl yapıyorum. Ama açan sabah kalkıyorum hep arri kapikkozma. Geç geç kalkıyorum. Benmmmm buba o yevde. Hem biz konuşuyoruz nasıl uuu çess şakmatı uuu satranç güreşiyoruz bazen o uuu _____sparsmia benim babam. İu _____sporcu. Hem naf se yaapayrız. İm bazen iş nasse yapıyorum ama açan lazım ama açan yok bütün gün uyu uyuyorum. _____nası söylemee bilmiyorum. Hep söyledim. _____iş yapıyorum harmanda ilk yaz lazım nasıl yapmaa. _____paça soan domates nassı sölee ben _____haçan zima uı kış _____haçan kış biz bakaylan ikincisi uı _____gagusnak uı kar yağıyor. Biz onu yapıyoruz birkaç yol bizim yevde yol yapıyoruz. Açan yaz ben yevde.

(Ö120) Beni adı *****. Ben Kongaz'dan . önerim moldo Türk litesinde. İsterdim söylemee bir tema için. İzlediğiniz bir filmi anlatınız. Birinci tema. Bende var bir yen _____iyi film. Agrostaş adı. _____bu film annadır bize hanni iki _____kı bir çocuk beenerdi birbirini. Onnarda doomuş bir çocuk. Onnara sölediler hani o yölmüş. Aaaonnar ki muzukacılar. _____uşaı vermişler bir _____septom _____onu vermişler uşak uuu yev uşak uı bilmey nasıl olacak. _____o bi yer uı yev uşak. _____koya _____onu verdiler öyle de o orda böymüş. O da haçan ona olmuş uı onu uuu edi yaşındaydı. O da _____neşonsla pilarte _____çekeder çalışmaa müzk de pek beenerdi müzik müzik oynamaa skrit skritka uı _____de _____o _____aradı kendinizi ana babalarını uuu çnkü o _____çok soal uı duyardı hani onnar _____hani onnar yaşıyorlar. De _____bi gün o verirdi kendini bir konçert.verdi o ora geldiler ana babalar ve gör görmüşler onu uuu _____paçovsolya _____duymuşlar hani o onu uuu _____onnar görmüşler bu çocuğu da annatmışlar hani o onnarın uşa uı olu. _____sonra da onnar onla domuşlar aana da ve baba ona onu

arardılar. Çünkü onlar _____anne çok isteyir duymaa ani duyarda onun oluu yaşeyer da bulmuşlar bu konçertte. _____ bunu konçerte _____ bu konçerte onu bulmuşlar.

6.10. Konuşmayı Planlı Yapma

Tablo 12. Konuşmayı Planlı Yapmaya İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
Konuşmayı planlı yapma	Çok zayıf (1)	34	23,4
	Zayıf (2)	60	41,4
	Orta (3)	36	24,8
	İyi (4)	11	7,6
	Çok iyi (5)	4	2,8

Öğrencilerin sözlü anlatım çalışmaları, plan açısından değerlendirildiğinde, %23,4 (n=34)'ünün *çok zayıf*, %41,4 (n=60)'ünün de *zayıf* olduğu görülmektedir. Hitap, giriş, gelişme ve sonuç gibi konuşma bölümlerine belli oranda uyarak *orta* ile derecelendirilen öğrencilerin oranı ise %24,8 (n=36)'dir. Türkiye Türkçesi sözlü anlatımını planlı yapan öğrencilerin oranı %7,6 (n=11) iken, bu açıdan çok başarılı olan öğrencilerin oranı da %2,8 (n=4)'dir. Öğrencilerin büyük bir bölümü (%64,8) Türkiye Türkçesi sözlü anlatımlarında plana dikkat etmemektedir.

6.11. Konuşma Konusunu Anlama/Konuyla İlgili Çeşitli Örnekler Verme

Tablo 13. Konuyu Anlama ve Örnekler Vermeye İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
Konuyla ilgili çeşitli örnekler verme	Çok zayıf (1)	19	13,1
	Zayıf (2)	51	35,2
	Orta (3)	57	39,3
	İyi (4)	14	9,7
	Çok iyi (5)	4	2,8

Öğrencilerin sözlü anlatım çalışmalarını değerlendirme ölçütlerinden biri de konuşma konusunu anlama ve örnek vermedir. Bu açıdan, oldukça başarısız olan öğrencilerin oranı %13,1 (n=19); başarısız olanların oranı da %35,2 (n=51)'dir. Konuşma konusunu yeterli düzeyde anlayarak örnekler veren öğrencilerin oranı ise %39,3 (n=57)'tür. Öğrencilerin %9,7 (n=14)'si konuyu iyi anlamış ve örnekler sunmuştur. Öğrencilerin %2,8 (n=4)'i de bu açıdan çok başarılıdır. Veriler incelendiğinde başarısız (%48,3) görülen öğrencilerin oranı ile yeterli ve iyi oranda örnekler veren (%51,8) öğrencilerin oranının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Diğer konuşma ölçütlerine göre öğrencilerin bu ölçütte daha başarılı olduklarını söylemek mümkündür.

6.12. Gereksiz Tekrarlar Yapmaktan Kaçınma

Tablo 14. Gereksiz Tekrar Yapmaktan Kaçınmaya İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
	Çok zayıf (1)	19	13,1
Gereksiz	Zayıf (2)	67	46,2
tekrarlar	Orta (3)	40	27,6
yapmaktan	İyi (4)	15	10,3
kaçınma	Çok iyi (5)	4	2,8

Sözlü anlatım çalışmalarında oldukça fazla sayıda sözcük ve cümle tekrarı yapan öğrencilerin oranı %13,1 (n=19); çok sayıda hata yapan öğrencilerin oranı da %46,2 (n=67)'dir. Öğrencilerin %27,6 (n=40)'sının ise nispeten daha az hata yaptığı görülmektedir. Sözlü anlatım çalışmalarında gereksiz tekrarlar yapmayarak başarılı oldukları gözlenen öğrencilerin oranı %10,3 (n=15); bu açıdan çok başarılı olan öğrencilerin oranı da %2,7 (n=4)'dir. Öğrencilerin yarıdan fazlası (%59,3) gereksiz sözcük ve cümle tekrarı yaparak sözlü anlatım çalışmalarının başarısını düşürmüştür.

Öğrencilerin sözlü anlatımlarında yer alan tekrarlara ilişkin örnek deşifre metinleri aşağıda sunulmuştur.

(Ö7) Benim adım *****. Ben isteyirim anlatmaa size benim dooma yerim için gagauzya için. Ooo büyük bir avtonomya çok güzel. Ben çok seviniyerim hani doodum o

avtonomyada. Çokum seveyrim. Iuu o avtonomyada var çok küüy. Öledir bizim küüy Kongaz. O büyük bir küy burda yaşayır iyi insannar. Onlar biribirine yardım ediyorlar. Eeeem Gagauzya'dan çok öğrenciler gedeyır Türkiyee öğrenmee. Ben istiyorum Türkiyee öğrenmek. Türkiye'de öğrenmek istiyorum. Çünkü Türkiye çok yardım edeyır Gagauzya'ya. Ona ben saol deyrım Türkiye bize yardım ediyor. ...

(Ö42) ... Eee çok seviyorum bu okulu. Pek sev pek sevgili öğretme uu öğrenciler. Gagauzya'da pek çok var _____ Gagauzya'da pek çok var uu kasabalar. Angıları pek sevgili geçiyorlar. Eee gagauzlar uu pek pekk iyi u kişiler angıları ____ angıları pek iyi geçiriyorlar yaşamayı. Iı biz de burda pek iyi geçey vakıtlar. Pek ısla öğretmenler angıları çok u ____uu çok güzel örediyılar. Iuu _____ Kongaz'da pek çok var park angılarında biz pek çok geziniyoruz hem e e ____ vakıd geçiriyoruz. Yevde yardım edeyım ben ba babama hem anneme. Çok hay hayvanımız var. Pek beeniyorum yevde yaşamayı.

(Ö63) Benim ismim *****. Ben öğreniyorum douzuncu sınıfta moldo Türk lisesinde. Ben isteyirim annatmaa u neler biz yapıyoruz her gün bizim okulda. Hem çok zaman ben hem çok zamanımı geçiriyorum ben lisede. Burada biz her gün yöre yöreniyoruz bi şey yeni. İnte interes. Iuu bizim okulda çok iyi öğre öğrediciler. Onlar bize hepsini annadıyorlar islanat ko ko uu koyuyorlar. Iı _____ derslerimiz çok interest geçiyor. Arkadaşlarımla her zaman ev ödevleri ev ödevleri derste çalışıyoruz.

(Ö71) Benim adım ***** ben yaşayırım Kongaz'da Gagauzya'da. Ben çok beeniyrim türkış. uu bana pek zor laf etmek ama ben isteyim onu öğrenmee de gitmee Türkiye. Ora Türkiye o bir _____ güzel güzel güzel okul güzel uu _____ sizde hepsi güzel. Ben beeniyrim uu sizi laf etmek nossı siz öreneyriz uu _____ hem bana pek zor laf söz etmee ama ben olmuş pomak gagauşka ne pim pomiş ama aaa sekander benim yardı yardımcım yardı edecek eeee ben de örene öre öre yörenecek ben türkış.

(Ö81) Benim adım *****. Ben öre uu öğreniyorum onuncu * kılasta sınıfta. Iı benim uu ben annadacam gagauz yeri için. Gagauzya pek uu çok güzel yer. Burda var çok _____ çok güzel kayr var. Iı _____ gagauzyada var çok uu _____ var çok güzel yerler. Angıları angılarını okulda. Buna bu yerler var çok anılmış kişiler adamlar ve resimciler. Angısınlar yazdılar çok uu _____ şiir. _____ ben duudum gagauzyada. Ben pek çok seviyorum gagauzyayı. Benim uu hem çok seveyrim gagauzyayı. _____ bu kadar.

(Ö124) ... Gagauz nüfusun yarısı aylelerini bakmadeynan gideylar başka devletler işlemee. Iı çünkü yok uu burada iş. ... oturuyılar uu yevde işiz. ... ama yok yer hani

işlesinlar. Yok zavotlar ıı yok farbikeler. Hem maaşı çok küçük de insan bakameer kendi aylesini ıı bu maaşlan. ... Ayda çıkar o çok az bir ayleyi bakmaa. Üc bin sayne ödeylar şaft suyu için _____ bu parayla çok zor bakmaa ayleyi ayleni burada. _____ da bu işten çoyu ören örenciler da gideer öğrenmee başka devletlere ani bulayım orda yiş yerle. _____ da Gagauzya Moldova bütün kaley işsiz.

(Ö130) ... Yani on birinci on ikinci sınıftan sınıfı bitirdikten sonra Türkiye'ye gitmem gitmek istiyorum. ... Çünkü bir aaa avukat olmak istiyorum. İyi avukat olmak için iyi öğrenmem gerekiyor. ... Ama Türkiye'ye gitmek istiyorum çünkü annem orda aylem orda. O yüzden yani avukat olmak benim için çok önemli bir şey. İı kendi istediğim şeyleri yapıyorum yani avukat olmak için. Bence ıı bir iyi adam olmak istiyorsan hep istediğini yapacaksın çok okicaksın. İı iyi bir adam olman gerekiyor.

(Ö134). Benim en büyük arzum bu hayatta iyi bir insan olmaya ve iyi bir meslek sahibi olma. Ben Türkiye'de üniversitede okumak istiyorum. İyi biri olacağıma inanıyorum. ... Türkiye'de okumak üniversiteyi üniversite hep okumak çok istiyorum.

6.13. Konuyla İlgili Düşüncelerini Yeterince İfade Etme

Tablo 15. Düşünceleri Yeterince İfade Etmeye İlişkin Puan Dağılımı

İfade	Dereceler	F	%
Konuyla ilgili düşüncelerini yeterince ifade etme	Çok zayıf (1)	25	17,2
	Zayıf (2)	50	34,5
	Orta (3)	55	37,9
	İyi (4)	11	7,6
	Çok iyi (5)	4	2,8

Sözlü anlatım çalışmalarına bir bütün olarak bakıldığında öğrencilerin %17,2 (n=25)'sinin düşüncelerini ifade etmede çok başarısız, %34,5 (n=50)'inin de başarısız olduğu görülmektedir. Sözlü anlatım çalışmalarında ortalama düzeyde kendini ifade eden öğrencilerin oranı ise %37,9 (n=55)'dur. Yaptığı sözlü anlatımla kendini iyi ifade eden öğrencilerin oranı %7,6 (n=11); çok iyi ifade eden öğrencilerin oranı da %2,8 (n=4)'dir. Sözlü anlatım çalışmalarında konuyla ilgili bilgi ve düşüncelerini yeterince ifade edemeyen (%51,7)

öğrencilerle kendini yeterince ifade eden (%48,3) öğrencilerin oranı birbirine yakındır. Ancak yine de Türkiye Türkçesi eğitimi alan öğrencilerin konuşmalarında düşüncelerini yeterince dile getiremediklerini söylemek mümkündür.

7. Sonuç ve Öneriler

Gagauz öğrencilerin Türkiye Türkçesi sözlü anlatım çalışmalarının “Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği”ne göre analizi sonucunda şu bilgilere ulaşılmıştır:

1.Gagauz öğrencilerin çoğu Türkiye Türkçesiyle konuşurken seviyelerine uygun sözcükler kullanmamaktadırlar. Bu durumun oluşmasında Gagauz Türkçesiyle Türkiye Türkçesi arasındaki benzerlik en önemli nedendir.

2.Öğrencilerin çoğunun Türkiye Türkçesiyle konuşurken sesini etkili bir şekilde kullandıkları tespit edilmiştir.

3.Konuşmayı destekleyen unsurlardan olan jest, mimik ve beden hareketlerine öğrencilerin fazla başvurmadıkları ve bunları kısmen kullandıkları tespit edilmiştir.

4.Türkiye Türkçesiyle konuşurken öğrencilerin en fazla yaptıkları hatalardan biri de telaffuz hatasıdır. Öğrencilerin çoğu konuşurken çok sayıda telaffuz hatası yapmıştır. Gagauz Türkçesiyle Türkiye Türkçesi arasındaki farklılığın en fazla yansıdığı durum telaffuzda karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin Türkiye Türkçesi ve Gagauz Türkçesinde benzer olan sözcükleri Gagauz Türkçesine göre telaffuz ettikleri gözlenmiştir. Bu durumu Gagauz Türkçesi bilmenin Türkiye Türkçesinde konuşmaya ket vurması olarak değerlendirmek mümkündür. Bununla birlikte yabancı dil öğretimi ilkelerinden biri olan ‘gerçekçilik’ veya ‘söyleyişe önem verme’ ilkesinin (İnce, 2013, s. 146) göz ardı edildiği ortadadır. Özyürek (2009)’in çalışmasında telaffuz probleminin Türkiye Türkçesini yabancı dil olarak öğrenen soydaşlarımızın ortak problemi olduğu vurgulanmıştır. Bu problemi Gagauz Türklerinin de yaşadığı araştırmamızla ortaya konmuştur.

5.Gagauz Türkçesi bilmenin Türkiye Türkçesiyle konuşmayı olumsuz yönde etkilediği durumlardan biri de cümle ve kelime vurgularında karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin büyük bir kısmı konuşmalarında çok sayıda vurgu hatası yapmıştır. Diğer bir ifadeyle öğrencilerin Gagauz Türkçesinin vurgu özelliklerini Türkiye Türkçesine yansıttıkları gözlenmiştir. Bu durumun diğer Türk soylu öğrenciler için de geçerli olduğunu söylemek mümkündür.

6.Öğrencilerin çoğunun anlamsız sesler çıkararak ve gereksiz duraklamalar yaparak başarısız oldukları tespit edilmiştir. Bu durumun temel nedeni, öğrencilerin Türkiye Türkçesi sözcük dağarcığına yeterince sahip olmamasıdır. Konuşmasında hangi sözcüğü kullanacağına karar veremeyen öğrenciler, genellikle anlamsız sesler çıkarmış ve duraklamalar yapmışlardır.

7.Gagauz Türkçesiyle Türkiye Türkçesinin benzerliği neticesinde öğrencilerin yaptığı en önemli hatalardan biri de konuşurken ana diline ait sözcüklerin kullanılmasıdır. Ana diline ait sözcük kullanma durumu, iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Birincisi, büyük oranda benzeyen sözcüklerin kullanımıdır ki bunlar Türkiye Türkçesinde telaffuz hatası gibi görünmesine rağmen, aslında ana dilindeki sözcüğün kullanımıdır. Örneğin, *küy> köy*, *büük>büyük*, *tünnede> dünyada*, *annatırım> anlatırım*, *kardaşımınnan> kardeşimle*, *yevde>evde* gibi. İkincisi, doğrudan tespit edilebilen benzerliğin olmadığı sözcüklerin kullanımıdır. Öğrencilerin konuşmalarında bunlar da sıkça yer almıştır. Örneğin, *çekettim> başladım*, *kılasta>sınıfta*, *mamo>baba*, *uşak başçaları> anaokulu* gibi. Bu açıdan öğrencilerin çoğunun Türkiye Türkçesiyle konuşurken ana diline ait sözcükleri kullanmaktan kaçınmadıkları tespit edilmiştir.

8.Gagauz Türkçesinin Türkiye Türkçesine olumsuz aktarımının yaşandığı bir diğer durum da cümle kuruluşlarında karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin büyük bir bölümünün (%64,9) konuşurken ana dilinin etkisiyle söz dizimine dikkat etmeden cümleler oluşturdıkları tespit edilmiştir.

9.Sözlü anlatımlarda kullanılan cümlelerin yapısal ve mantıksal bağlantılarının sağlanması hususunda öğrencilerin çoğunun başarısız oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin konuşmalarını plansız olarak yapmaları mantıksal hatalara; cümleler arasındaki bağlantıyı ana diline ait bağlaçlarla sağlamaları ise yapısal hatalara neden olmuştur.

10.Öğrencilerin başarısız oldukları bir diğer durum da plana dikkat etmeden konuşmalarıdır. Öğrencilerin büyük bir bölümünün Türkiye Türkçesi sözlü anlatımlarında plana dikkat etmedikleri tespit edilmiştir.

11.Öğrencilerin sözlü anlatım çalışmalarını değerlendirme ölçütlerinden biri de konuşma konusunu anlama ve örnek vermedir. Bu açıdan öğrencilerin yarısının konuştuğu konuyu anlamada sıkıntı yaşamadığı ve konuyla ilgili örnekler verdiği tespit edilmiştir.

12.Sözlü anlatım çalışmalarında öğrencilerin zayıf oldukları bir diğer durum da gereksiz tekrar yapmalarıdır. Öğrencilerin yarıdan fazlasının gereksiz sözcük ve cümle tekrarı yaparak sözlü anlatım çalışmalarında başarısız oldukları tespit edilmiştir.

13.Öğrencilerin konuyla ilgili düşüncelerini yeterince ifade edemedikleri tespit edilmiştir.

14.Sonuç olarak öğrencilerin konuşma becerisindeki başarısızlıklarının temelinde Türkiye Türkçesi ile Gagauz Türkçesi arasındaki benzerlik ve farklılıkları yeterince kavrayamamaları ile Türkiye Türkçesi sözcük bilgisine yeterince sahip olmamaları vardır. Gagauz Türkçesiyle Türkiye Türkçesi arasındaki benzerliğin sözcük seçimi, telaffuz, vurgu ve cümle yapısı açısından öğrencilerin konuşmalarını olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

Gagauz öğrencilerin Türkiye Türkçesiyle başarılı sözlü anlatımlar yapabilmelerini sağlamak için öncelikle Türkiye Türkçesi farkındalığının arttırılması gerekmektedir. İki dilin benzer hatta aynı olduğunu düşünen öğrenciler, sözlü anlatım çalışmalarında Türkiye Türkçesi mi yoksa Gagauz Türkçesi mi konuştukları hususunda kararsızlık yaşamaktadırlar. Öğretmenler bu durumu ön planda tutmalı ve Türkiye Türkçesi ile Gagauz Türkçesi arasındaki telaffuz, vurgu ve tonlama farklılıklarını öğrencilere uygulamalı olarak kavratmalıdırlar. Öğrencilerin sık sık kullandığı Gagauz Türkçesine ait kelimelerin Türkiye Türkçesinde olmadığı veya farklı olduğu gerçeği öğrencilere benimsetilmelidir.

References / Kaynakça

- Alioğlu, İ. E. (2013). “Türk Halkları Arasında Ortak İletişim Dilinin Oluşturulmasında Söz Varlığının Etkisi”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı 1. S. 377-387.
- Büyükoztürk, Ş.; Çakmak, E. B.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cebeci, A. (2008). *XVI. Yüzyıl Osmanlı Tahrir Defterlerine Göre Gagauzlar*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Chirli, N. (2010a). “Gagavuz Dilinde Tek Bir Ad Durum Ekinin Farklı Bir Kullanımı”, *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, Sayı 30. Türk Dil Kurumu, s. 7-21.
- Demir, N. (2011). “Saltık-Nâme ve Selçuk-Nâme Işığında Gagauz Türkleri”, *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken (Journal of World of Turks)*, Cilt 3, Sayı 2. Türklerin Dünyası Enstitüsü Yayınları, s. 5-19.
- Duman, A. (2003). “Türk Soylulara Türkiye Türkçesi Öğretiminde Metin Seçimi”, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi (TÜBAR)*, Sayı 13, s. 151-154.
- Gaydarci, G. A.; Koltza, E. K.; Pokrovskaya, L. A. & Tukan, B. P. (1991). *Gagauz Türkçesinin Sözlüğü* (Çev. İ. Kaynak ve A. Doğru). Ankara: Kültür Bakanlığı.
- İnalcık, H. (2005). “Türkler ve Balkanlar”, *Bal-Tam Türklük Bilgisi*, Sayı 3, s. 20-44.
- İnce, B. (2013). “Yabancı Dil Öğretiminin Temel ve Genel İlkeleri”, *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*. (ed. M. Durmuş, A. Okur), Ankara: Grafiker, s. 143-155
- İsen, M. (2012). *Təzkirədən Bioqrafiyaya və Seçilmiş Məqalələr*. Bakü: Oskar.

Kara, M. (2010). “Gazi Üniversitesi TÖMER Öğrencilerinin Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar ve Bunların Çözümüne Yönelik Öneriler” *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 8, Sayı 3, s. 661-696.

Ölmez, M. (2007). “W.Radloff’tan Gagauzca İki Nasreddin Hoca Fıkrası” [Http://Turkoloji.Cu.Edu.Tr/Makale_Sistem/Tumview.Php?Id=2286](http://Turkoloji.Cu.Edu.Tr/Makale_Sistem/Tumview.Php?Id=2286), Adresinden Erişilmiştir.

Özkan, N. (2002). “Gagavuz Türkçesi”, *Türkler Ansiklopedisi*. Ankara: Yeni Türkiye, Cilt 20, s. 250-261.

Özyürek, R. (2009). “Türk Devlet ve Topluluklarından Türkiye Üniversitelerine Gelen Türk Soylu Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenmelerinde Karşılaştıkları Sorunlar”, *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, Cilt 4, Sayı 3, s.1819-1862.

Sümer, F. (1991). “Gagavuzların Aslı II”, *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, Sayı 53. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, s. 3-5.

Sümer, F. (1991a). “Gagavuzların Aslı”, *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, Sayı 52. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, s. 9-12.

Taştekin, A. (2015). “Türk Dillilere Türkiye Türkçesi Öğretimi Nasıl Olmalıdır”, *International Journal Of Languages' Education And Teaching*, Cilt 3, Sayı 3. s. 43-55.

Tosun, C. (2005). “Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi”, *Journal Of Language And Linguistic Studies*, Cilt 1, Sayı 1, s. 22-28.

Turan, R. (2006). “Tarih İçinde Gagauz Selçuklu İrtibatı”, *Türk Kültürü Ve Hacı Bektaşî Velî Dergisi*, Sayı 39, s. 43-49.

Yağmur, K. (2013). “Dil Öğretiminde Anadili, İkinci Dil ve Yabancı Dil Kavramları”, *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*. (Ed. M. Durmuş, A. Okur), Ankara: Grafiker, s. 180-200).

Yenisoy, H. S. (1998). *Tarih Boyunca Slav-Türk Dil İlişkileri, Türkçede Ve Öteki Türk Lehçelerinde Slav Leksik Unsurları*. Ankara: TDK.

Yıldız, Ü. & Tunçel, H. (2012). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Öneriler”, *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (YDTÖ)* (Ed. A. Kılınç, A. Şahin), Ankara: Pegema Akademi, s. 115-145.

Yılmaz, O. (2015). “Türkiye Türkçesi Öğrenen Kazakistanlıların Karşılaştıkları Sorunlar”, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi (TÜBAR)*, Sayı 37, s. 257-275.